

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ (Τ.Ε.Ι.Μ)

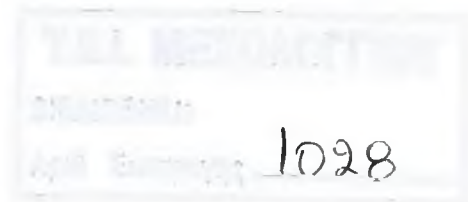
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΜΟΥΣΕΙΑ Ν.ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΤΗΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑΣ
ΚΑΠΟΥΛΑ ΑΝΝΑΣ του ΚΩΝ/ΝΟΥ
ΤΟΥ ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ κ. ΒΑΘΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2007

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή με τίτλο μουσεία Φθιώτιδας αναφέρει στα κεφάλαιά της τους αρχαιολογικούς χώρους και τα Λαογραφικά μουσεία της Φθιώτιδας.

Η εργασία αυτή αποτελείται από: 10 κεφάλαια. Το κάθε κεφάλαιο έχει δουλευτεί ώστε να καλύπτει σχεδόν όλο το θεματικό κύκλο και να δίνει στο αναγνώστη πλήρη κάλυψη θέματος.

Περιλαμβάνει στοιχεία που αφορούν την εύρεση αρχαιολογικών ευρημάτων, χρονολογίες όπου φαίνεται ότι δημιουργήθηκαν τα αρχαιολογικά ευρήματα, ιστορικές αναφορές, αναφορές στη συντήρηση των αρχαιοτήτων, την επισκεψιμότητα των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων, το προφίλ που παρουσιάζουν οι επισκέπτες, καθώς και τα ευρήματα που έχει να παρουσιάσει κάθε μουσείο.

Η παρουσία των ευρημάτων στη περιοχή μας είναι πολύ σημαντική, διότι αυξάνει σε μεγάλο βαθμό τον τουρισμό στην πόλη της Λαμίας, προκαλώντας το ενδιαφέρον των επισκεπτών που αγαπούν την ιστορία και επιθυμούν να γνωρίζουν παλαιά ήθη και έθιμα.

Η επιλογή της ύλης έγινε προσεκτικά με σκοπό να καλύπτεται με συντομία ο συγκεκριμένος τομέας με τον οποίο ασχολείται το θέμα.

Για να γίνει αυτή η εργασία συνετέλεσαν πολλοί παράγοντες, αλλά θα ήθελα να ευχαριστήσω: τους γονείς μου, για όλα τα χρόνια που ήταν δίπλα μου, το προσωπικό της βιβλιοθήκης της Λαμίας, το προσωπικό του Λαογραφικού Μουσείου καθώς και του Αρχαιολογικού Μουσείου για τη βοήθεια που μου προσέφεραν, το προσωπικό όλων των μουσείων που επισκέφθηκα και τέλος την εισηγήτρια της εργασίας μου κ. **Βάθη Παναγιώτα** για την υπομονή της και τη βοήθεια που μου προσέφερε μέσα από τη δική της εμπειρία.

Πανοραμική φωτογραφία της Λαμίας από το κάστρο της

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με την παράδοση, τη Λαμία ίδρυσε ο Λάμιος, ο υιός του Ηρακλή και της Ομφάλης. Κατά μια άλλη εκδοχή, την πόλη έχτισε η κόρη του Ποσειδώνα Λαμία, βασίλισσα των Τραχινίων.

Όπως αποδεικνύουν τα κτισίματα που βρέθηκαν, θαμμένα μέσα στην Ακρολαμία, η θέση της κατοικείται από τη Μεσοελλάδική εποχή (1900 – 1600 π.Χ.).

Αξιοσημείωτο είναι ότι η κάτοικοί της έλαβαν μέρος στη μεγαλειώδη εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου που πολέμησαν κατά των Περσών.

Το 1416 έπεσε οριστικά στα χέρια των Τούρκων και παρέμεινε σκλαβωμένη μέχρι το Μάρτιο του 1833.

Στις 18 Απριλίου του 1941 η πόλη βομβαρδίστηκε άγρια από τα Γερμανικά στρατεύματα.

Η Λαμία πρωτεύουσα του νομού Φθιώτιδας, έδρα της περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, κατέχει εξέχουσα θέση μεταξύ των μεγάλων πόλεων της χώρας. Έχει το πλεονέκτημα να βρίσκεται σε στρατηγικό γεωγραφικό σημείο, δίπλα στο σημαντικότερο οδικό δίκτυο, την Εθνική Οδό Αθηνών – Θεσσαλονίκης και αποτελεί κόμβο με έντονη εμπορική – οικονομική δραστηριότητα.

Η Φθιωτική γη, έχει το προνόμιο να κατοικείται πάντοτε από ανθρώπους που νοιάζονταν για αυτήν. Οι άνθρωποι της γης αυτής στα αρχαία χρόνια έκτισαν πόλεις

και ύψωσαν γύρω της προστατευτικά τείχη, οχύρωσαν τοποθεσίες, ίδρυσαν ναούς και λάτρεψαν τα θεία, θέσπισαν νόμους και έκοψαν νομίσματα, αντιστάθηκαν σε επιδρομές και έκλεισαν το βιολογικό τους κύκλο.

Οι άνθρωποι του Φθιωτικού χώρου όλων των εποχών έζησαν, υπέφεραν, ήλπισαν και «έφυγαν». Άφησαν όμως χαραγμένα τα σημάδια τους και οι σημερινοί κάτοικοι συνεχίζουν τα βήματά τους στον ίδιο τόπο με τη δημιουργική παρουσία τους.

Όσοι λοιπόν επισκεφθούν την Φθιώτιδα θα αντικρίσουν ερειπωμένα φρούρια, θα θαυμάσουν μεταβυζαντινά Μοναστήρια και καταστόλιστες με τοιχογραφίες εκκλησίες.

Στη περιοχή του σημερινού νομού Φθιώτιδας, τον οποίον στην κλασική αρχαιότητα αποτελούσαν: η Θεσσαλική Αχαΐα, η χώρα των Αινιάνων, η χώρα των Μαλιέων, η ανατολική Λοκρίδα και η κοιλάδα του Φωκικού Κηφισσού, στην περιοχή λοιπόν αυτή από τις αρχαίες πόλεις άλλες σώζονται στη ίδια θέση των ομώνυμων οικισμών, άλλες συνεχίζουν τη ζωή τους με άλλα ονόματα, άλλων σώζονται τα αρχαία ερείπια κοντά σε ασήμαντους σημερινούς οικισμούς στα οποία έδωσαν το αρχαίο τους όνομα.

Πολλές, τέλος, παλαιές πολιτείες χάθηκαν στα υποχθόνια της Ελληνικής Γης.

Άγιος Λουκάς

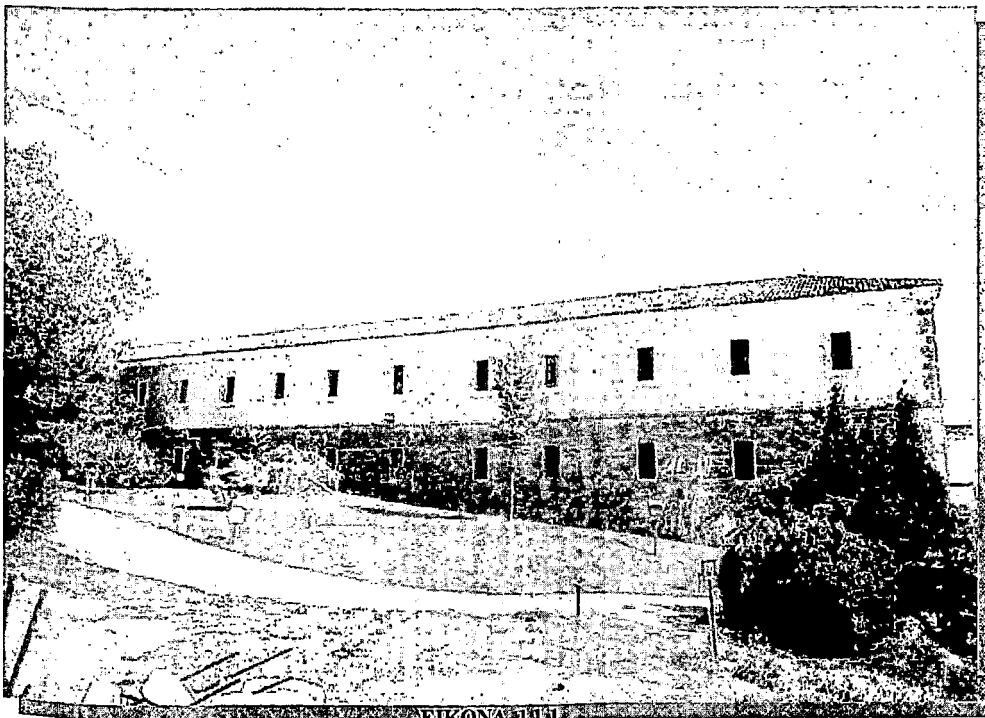
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ

1.1 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Λαμίας στεγάζεται στον Α' όροφο του στρατόνα που βρίσκεται στον αρχαιολογικό χώρο του κάστρου Λαμίας.

Κτίστηκε στη εποχή του Όθωνα και συνέχισε να χρησιμοποιείται για στρατιωτικούς σκοπούς μέχρι τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο.

Το 1973 ο χώρος και το κτίριο παραδόθηκαν από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας στο Υπουργείο Πολιτισμού.

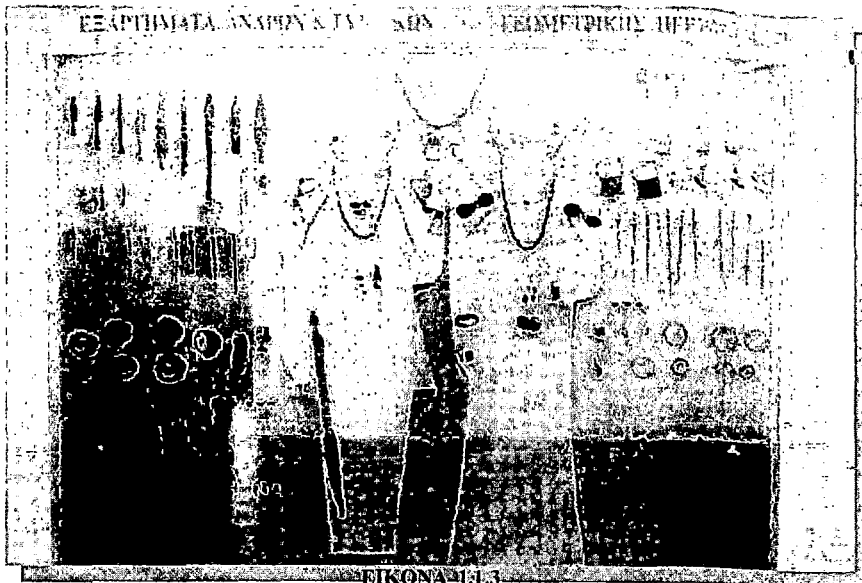

ΕΙΚΟΝΑ 1111
Εξωτερικός χώρος Αρχαιολογικού Μουσείου Λαμίας

ΕΙΚΟΝΑ 1.1.2

Εσωτερικός προθάλαμος Αρχαιολογικού Μουσείου Λαμίας

ΕΙΚΟΝΑ 1.1.3

Ανδρικά και γυναικεία εξαρτήματα Γεωμετρικής Περιόδου

Το 1984 ο Δήμος Λαμιέων ανέλαβε την επισκευή του κτιρίου για την στέγαση του Αρχαιολογικού Μουσείου, το οποίο εγκαινιάστηκε στις 25 Σεπτεμβρίου 1994. Επειδή το κτίριο είναι διατηρητέο δεν επιδέχεται επεκτάσεις.

Χαρακτηριστικά ευρήματα περιέχονται σε 12 θεματικές ενότητες, οι οποίες καλύπτουν ολόκληρη την προϊστορική και την ιστορική περίοδο, ως τα Ρωμαϊκά χρόνια.

Όλες οι ενότητες παρουσιάζουν σημαντικά εκθέματα, χαρακτηριστικά της ανθρώπινης πολιτιστικής συμπεριφοράς σε κάθε χρονική περίοδο. Περαιτέρω θεματική ταξινόμηση των εκθεμάτων, με αναφορές στην ένδυση, των οπλισμό, τη λατρεία, ταφικά έθιμα συγκεκριμένων περιόδων, επαυξάνουν το σκοπό του Μουσείου, που είναι κυρίως η προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και η κατανόηση από το ευρύ κοινό του τρόπου της ανθρώπινης συμπεριφοράς και δράσης σε κάθε χρονική περίοδο, μέσα από αντικείμενα καθημερινής ζωής και τέχνης.

Η προϊστορία της περιοχής παρουσιάζεται μέσα από χειροποίητα αγγεία, πήλινα ειδώλια, λίθινα εργαλεία, κοσμήματα και σφραγίδες, από τα οποία αντλούνται

πληροφορίες για την καθημερινή ζωή των ανθρώπων και για τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες.

Εξαρτήματα γυναικείας και ανδρικής ενδυμασίας, οπλισμός, κοσμήματα αγγεία και εργαλεία προσφέρουν πληροφορίες για τον τρόπο ζωής στην Μυκηναϊκή εποχή και την ευμάρεια των ανθρώπων, ενώ κάποια από τα ευρήματα αποτελούν δείγματα εξαιρετης τέχνης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα κτερίσματα τάφων της υπομυκηναϊκής και γεωμετρικής περιόδου, όπου μέσα από αναπαραστάσεις τάφων δίνεται μια εικόνα του τρόπου ταφής και των ταφικών εθίμων, ενώ η αρχαϊκή περίοδος εκπροσωπείται από αρχιτεκτονικά μέλη και αφιερώματα που βρέθηκαν στο ιερό της Άρτεμις στο Καλαπόδι Λοκρίδας.

Συνεχίζοντας την περιήγηση στο χώρο του Μουσείου, εντύπωση προκαλούν θαυμάσια δείγματα αγγείων Κλασικής και Ελληνιστικής περιόδου. Τέλος ο επισκέπτης ανακαλύπτει διάφορα γλυπτά εξαιρετης τέχνης αλλά και νομίσματα των πόλεων της Φθιώτιδας.

1.2 ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΑ ΕΚΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΑΜΙΑΣ

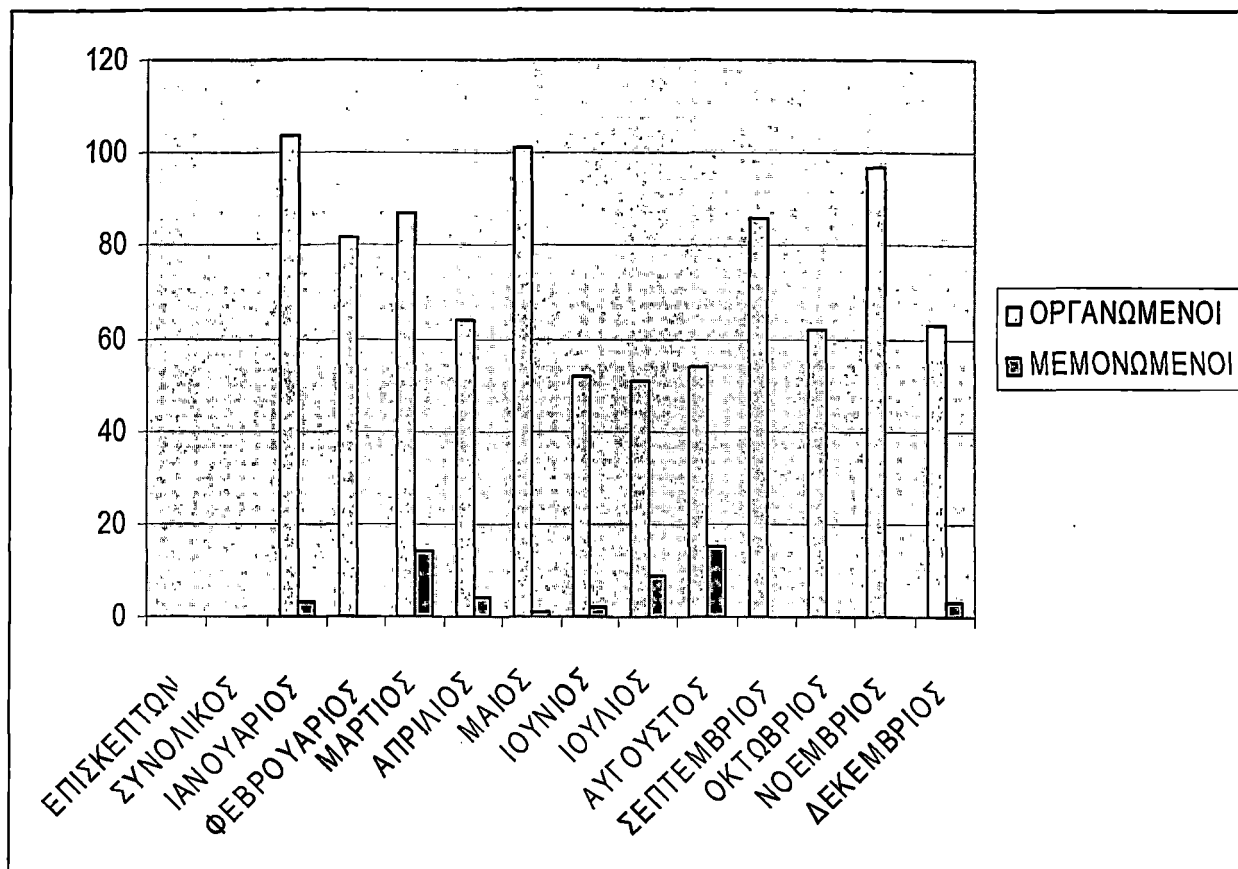
- Χρυσό Μυκηναϊκό διάδημα (14^{ος} αιώνας π.Χ.).
- Περικεφαλαία από δόντια κάπρου από θολωτό Μυκηναϊκό τάφο της Ελάτειας (14^{ος} – 13^{ος} αιώνας π.Χ.).
- Όστρακο από Μυκηναϊκό κρατήρα με παράσταση πολεμικού πλοίου και πολεμιστών πάνω σε αυτό. Αποτελεί την πρώτη ασφαλή απεικόνιση πολεμικού πλοίου στην ιστορία της Ηπειρωτικής Ελλάδας (12^{ος} αιώνας π.Χ.).
- Αττική Λήκυθος Κλασικών χρόνων, σε σχήμα γυναικείας μορφής, από τον Μεγαπλάτανο (5^{ος} αιώνας π.Χ.).
- Αττικός αμφορέας με φυτική διακόσμηση στη ζώνη του Λαιμού από την Παναγίτσα Ελάτειας (5^{ος} αιώνας π.Χ.).
- Αναθηματικό ανάγλυφο από τον Αχινό με παράσταση ευχαριστήριας θυσίας και προσφορών στην Αρτέμιδα. Χρονολογείται στη στροφή του 4^{ου} αιώνα π.Χ. προς τον 3^ο αιώνα π.Χ..
- Ψηφιδωτό δάπεδο με παράσταση των τριών Χαρίτων από την Υπάτη του 3^{ου} τους αιώνα.
- Χρυσός δακτύλιος με θρησκευτική παράσταση από θαλαμωτό τάφο της Ελάτειας (14^{ος} αιώνας π.Χ.).
- Ιλλυρικό κράνος, του τύπου της πρώιμης φάσης, από τους στάβλους Ευρυτανίας. Χρονολογείται στο τέλος το 8^{ου} ή του 7^{ου} αιώνα π.Χ..
- Ακέραιο άγαλμά φιλοσόφου, Ρωμαϊκής περιόδου από τον Αχινό.

Τα επιλεγμένα ως σπουδαιότερα ευρήματα είναι ενδεικτικά. Ολόκληρο το εκτεθειμένο υλικό είναι σημαντικό τόσο από πλευράς επιστημονικής, όσο και τουριστικής διότι πρόκειται περί προσφάτων ευρημάτων. Το Μουσείο αναλαμβάνει την οργάνωση Συνεδρίων, Διαλέξεων αρχαιολογικού περιεχομένου καθώς και ξεναγήσεις σχολείων, επιστημόνων, επισήμων.

**1.3 ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΑΜΙΑΣ**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ	ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΙ	ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ/ ΜΗΝΑ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	104	3	107
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	82	0	82
ΜΑΡΤΙΟΣ	87	14	101
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	64	4	68
ΜΑΙΟΣ	101	1	102
ΙΟΥΝΙΟΣ	52	2	54
ΙΟΥΛΙΟΣ	51	9	60
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	54	15	69
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	86	0	86
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	62	0	62
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	97	0	97
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	63	3	66
ΣΥΝΟΛΑ	903	51	954

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3.1

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.3.2
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΑΜΙΑΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2006

1.3.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Μπορούμε να παρατηρήσουμε στο παραπάνω διάγραμμα ότι οι οργανωμένοι επισκέπτες υπερέχουν κατά πολύ των μεμονωμένων. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται σε όλα σχεδόν τα αρχαιολογικά μουσεία. Οι μήνες Ιανουάριος και Μάιος, είναι οι μήνες που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη τιμή επισκεψιμότητας και αυτό οφείλεται στις σχολικές εκδρομές. Οι μήνες με την μικρότερη επισκεψιμότητα είναι ο Ιούνιος, ο Ιούλιος και ο Αύγουστος και αυτό οφείλεται κατά μεγαλύτερο βαθμό στο κλείσιμο των σχολείων. Τέλος, ο Μάρτιος και ο Αύγουστος είναι οι μήνες που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα των μεμονωμένων επισκεπτών όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα.

1.4 ΠΡΟΦΙΛ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΑΜΙΑΣ

Το προσωπικό το Αρχαιολογικού Μουσείου δέχτηκε με χαρά την πρότασή μου για συνεργασία και ενημέρωσή μου για θέματα που αφορούν τον χώρο όπου εργάζονται.

Ένα από αυτά είναι και το προφίλ των επισκεπτών. Στον τομέα αυτό με βοήθησε η προϊσταμένη του τμήματος, η οποία είναι υπεύθυνη για το κλείσιμο των ραντεβού των τμημάτων των επισκεπτών οι οποίοι επιθυμούν να επισκεφθούν και να ξεναγηθούν στο Αρχαιολογικό Μουσείο.

Έπειτα από ενημέρωση από τα καταστατικά του Μουσείου (διότι οι επισκέψεις πάντα καταγράφονται), τους χειμερινούς μήνες το Μουσείο επισκέπτονται σχολεία του νομού μας κυρίως αλλά όχι μόνο, κυρίως δημοτικά. Επίσης, διάφοροι σύλλογοι, οι οποίοι καταρτίζονται συνήθως από ενήλικα άτομα τα οποία δείχνουν ενδιαφέρον και θέληση να ενημερωθούν για τα αρχαιολογικά ευρήματα του νομού μας.

Λιγότερα φυσικά είναι τα μεμονωμένα άτομα που επισκέπτονται το Μουσείο χωρίς να ανήκουν σε κάποιο σύλλογο ή σε κάποιο γκρουπ.

Σε αντίθεση όμως, του καλοκαιρινούς μήνες το προφίλ των επισκεπτών δείχνει να διαφοροποιείται. Τα σχολεία δεν κάνουν πια την εμφάνισή τους, διότι δεν λειτουργούν, οι σύλλογοι συνεχίζουν σχεδόν με την ίδια συχνότητα την επίσκεψή τους ενώ αύξηση παρατηρείται στα μεμονωμένα άτομα που δείχνουν ενδιαφέρον και επισκέπτονται τον αρχαιολογικό χώρο. Αυτό φυσικά βρίσκει εξήγηση στις διακοπές των ανθρώπων από τις επαγγελματικές τους ασχολίες και βρίσκουν χρόνο να ασχοληθούν με πράγματα που αγαπούν.

Στους μεμονωμένους επισκέπτες την πλειοψηφία κατέχουν άνδρες, μέσης και τρίτης ηλικίας, συνταξιούχοι.

Ακολουθούν οι γυναίκες, νέες, σπουδάστριες ως επί το πλείστον που αναζητούν πληροφορίες για εργασίες, προγράμματα κλπ.

Ακολουθούν οι γυναίκες, μέσης και τρίτης ηλικίας, που πιθανώς ανήκουν στην κατηγορία δωρητές και επιθυμούν να δουν τα αντικείμενα που περιήλθαν στην κατοχή του Μουσείου από τις ίδιες ή κάποιου συγγενικού προσώπου.

Τέλος, μια σημαντική εμφάνιση κατέχουν μεμονωμένοι μαθητές, γυμνασίου, που αναζητούν πληροφορίες για κάποια σχολική εργασία που τους έχει ανατεθεί από το σχολείο τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΜΙΑΣ

2.1 ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΜΙΑΣ

Το Λαογραφικό Μουσείο είναι ένα μόνιμο, μη κερδοσκοπικό, ανοικτό στο κοινό, στην υπηρεσία της κοινωνίας και της εξέλιξής της, ίδρυμα. Το οποίο ερευνά, αποκτά, συντηρεί, γνωστοποιεί και κυρίως εκθέτει τις υλικές μαρτυρίες του ανθρώπου και του περιβάλλοντος του με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και τη ψυχαγωγία.

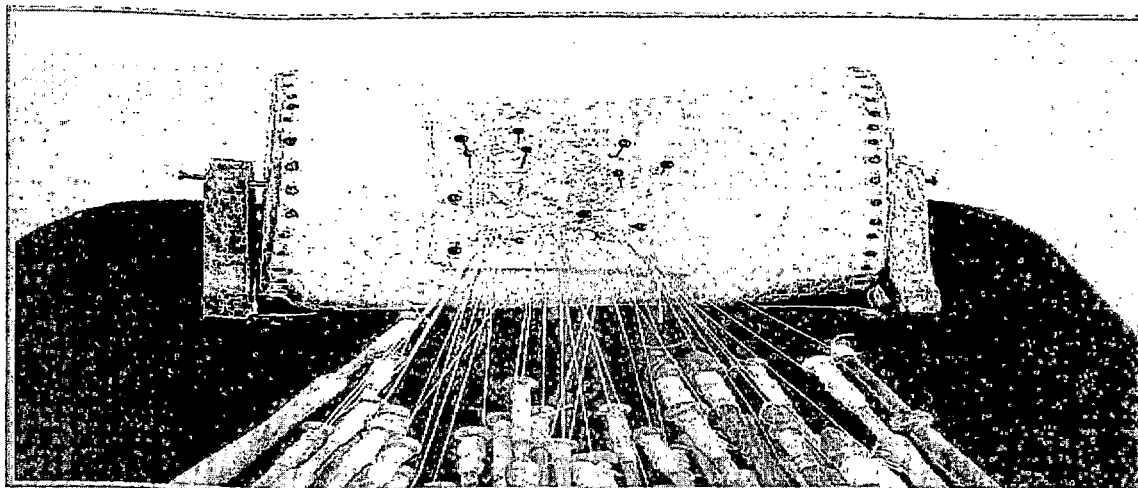
Το Λαογραφικό Μουσείο Φθιώτιδας είναι ένα νομικό πρόσωπο του Δήμου και ιδρύθηκε το 1984. Έχει στόχο την εύρεση, διάσωση και διατήρηση κάθε είδους λαογραφικού υλικού που υπάρχει στη Λαμία και στη περιοχή Φθιώτιδας καθώς και τη διαφύλαξη και διάδοση της παράδοσης και των εθίμων, που αναφέρονται στον ποιμενικό, αγροτικό και οικογενειακό βίο της περιοχής.

Διαθέτει μια αρκετά πλούσια συλλογή από τοπικές φορεσιές, υφαντά, κεντήματα, σκεύη, είδη καθημερινής χρήσης, εργαλεία και άλλα αντικείμενα, προσφορά του Συλλόγου Γυναικών Λαμίας.

ΕΙΚΟΝΑ 2.1.1

Σκεύη και είδη καθημερινής χρήσης που εκτίθενται στο λαογραφικό μουσείο

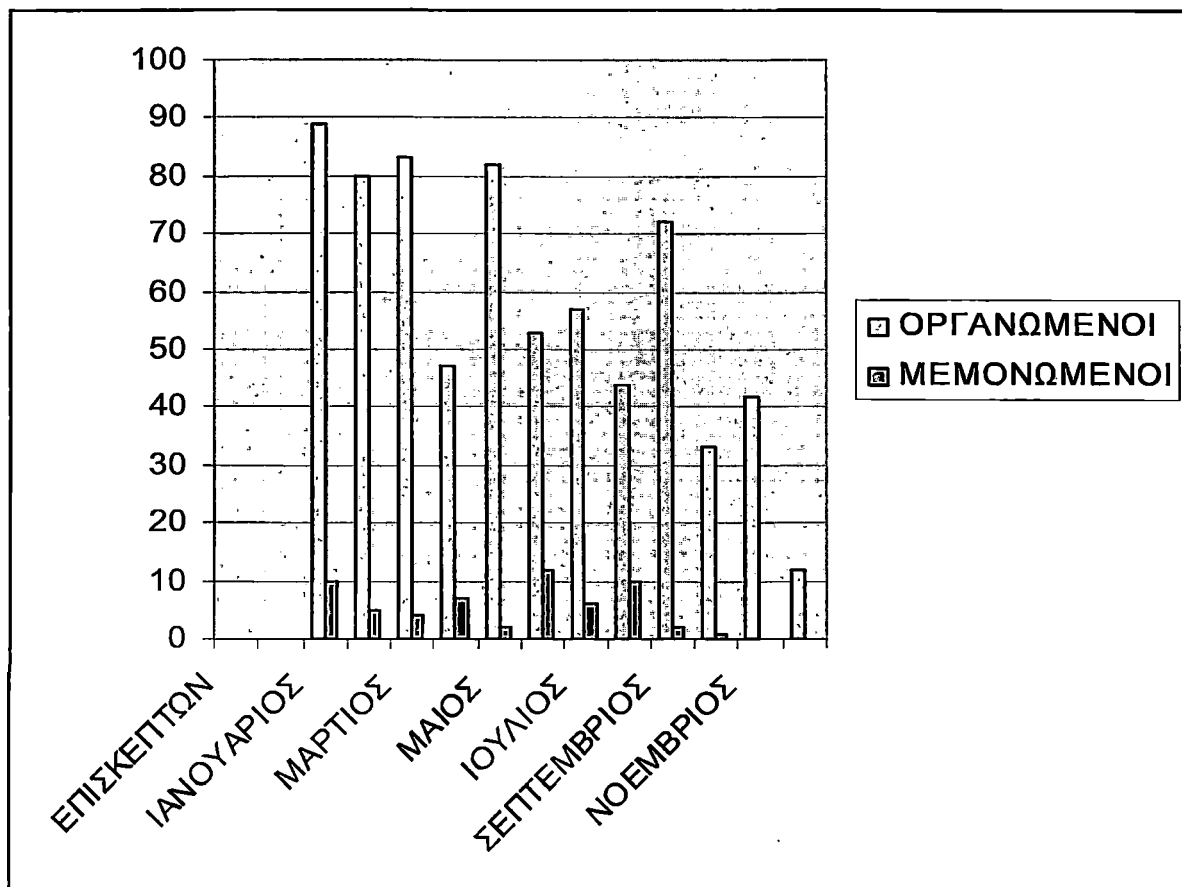

ΕΙΚΟΝΑ 2.1.2

**2.2 ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΑΜΙΑΣ**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ	ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΙ	ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ/ ΜΗΝΑ
<i>ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ</i>	89	10	99
<i>ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ</i>	80	5	85
<i>ΜΑΡΤΙΟΣ</i>	83	4	87
<i>ΑΠΡΙΛΙΟΣ</i>	47	7	54
<i>ΜΑΙΟΣ</i>	82	2	84
<i>ΙΟΥΝΙΟΣ</i>	53	12	65
<i>ΙΟΥΛΙΟΣ</i>	57	6	63
<i>ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ</i>	44	10	54
<i>ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ</i>	72	2	74
<i>ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ</i>	33	1	34
<i>ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ</i>	42	0	42
<i>ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ</i>	12	0	12
ΣΥΝΟΛΑ	694	59	753

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2.1

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2.2
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΑΜΙΑΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2006

2.2.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Μπορούμε να παρατηρήσουμε στο παραπάνω διάγραμμα ότι οι οργανωμένοι επισκέπτες υπερέχουν κατά πολύ των μεμονωμένων. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται σε όλα σχεδόν τα λαογραφικά μουσεία. Οι μήνες Ιανουάριος, Μάιος και Μάρτιος είναι οι μήνες που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη τιμή επισκεψιμότητας. Οι μήνες με την μικρότερη επισκεψιμότητα είναι ο Αύγουστος, ο Απρίλιος, ο Οκτώβριος, ο Νοέμβριος και ο Δεκέμβριος. Τέλος, ο Ιούνιος και ο Αύγουστος είναι οι μήνες που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα των μεμονωμένων επισκεπτών όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα. Επίσης παρατηρούμε ότι οι μήνες Νοέμβριος και Δεκέμβριος, είναι οι μήνες που παρατηρείται μηδενική επισκεψιμότητα.

2.3 ΠΡΟΦΙΑ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΛΑΜΙΑΣ

Το Λαογραφικό Μουσείο Φθιώτιδας βρίσκεται στην πρωτεύουσα του νομού, τη Λαμία. Στεγάζεται σε ένα τετραώροφο κτίριο στο κέντρο της πόλης. Λειτουργεί τις περισσότερες ώρες της ημέρας και δέχεται τους επισκέπτες, έχοντας προσωπικό άρτια καταρτισμένο για να μπορεί να ανταποκριθεί στα ερωτήματα και τις απορίες των επισκεπτών.

Το προσωπικό του Λαογραφικού Μουσείου Φθιώτιδας δέχτηκε με ιδιαίτερη χαρά την πρότασή μου για μια συζήτηση, έτσι ώστε να με ενημερώσουν, σύμφωνα με τα καταστατικά τους για το προφίλ των επισκεπτών.

Σύμφωνα λοιπόν με τα λεγόμενά τους, τους χειμερινούς μήνες το Μουσείο δέχεται, έπειτα από προκαθορισμένα ραντεβού, δημοτικά και γυμνάσια σχολεία από όλη την Ελλάδα αλλά περισσότερο φυσικά από σχολεία του νομού. Όπως επίσης και άλλους συλλόγους, με ενήλικα άτομα, τα οποία δείχνουν μια αγάπη και μια θέληση για να μάθουν παλαιότερα ήθη, έθιμα συνήθειες. Τα μεμονωμένα άτομα είναι πολύ λιγότερα τους μήνες αυτούς.

Τους καλοκαιρινούς μήνες εντοπίζονται κάποιες αλλαγές στο προφίλ των επισκεπτών, που αν το σκεφτούμε είναι απόλυτα λογικό.

Τα σχολεία δεν κάνουν την παρουσία τους πια αισθητή, σύλλογοι συνεχίζουν με την ίδια σχεδόν πυκνότητα να επισκέπτονται το Λαογραφικό Μουσείο Φθιώτιδας, αλλά πλέον βλέπουμε και μεμονωμένους επισκέπτες εντός ή εκτός νομού, αλλά και από άλλες πόλεις της Ελλάδος.

Στους μεμονωμένους επισκέπτες την πλειοψηφία κατέχουν άνδρες, μέσης και τρίτης ηλικίας, συνταξιούχοι.

Ακολουθούν οι γυναίκες, νέες, σπουδάστριες ως επί το πλείστον που αναζητούν πληροφορίες για εργασίες, προγράμματα κλπ.

Ακολουθούν οι γυναίκες, μέσης και τρίτης ηλικίας, που πιθανώς ανήκουν στην κατηγορία δωρητές και επιθυμούν να δουν τα αντικείμενα που περιήλθαν στην κατοχή του Μουσείου από τις ίδιες ή κάποιου συγγενικού προσώπου.

Τέλος, μια σημαντική εμφάνιση κατέχουν μεμονωμένοι μαθητές, γυμνασίου, που αναζητούν πληροφορίες για κάποια σχολική εργασία που τους έχει ανατεθεί από το σχολείο τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ

ΕΙΚΟΝΑ 3.1.1

Εξωτερικός χώρος του αρχαιολογικού μουσείου Αταλάντης

3.1 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Αταλάντης στεγάζεται σε παλιό γυμνάσιο της πόλης και περιλαμβάνει αρχαιολογικά ευρήματα από ανασκαφικές έρευνες στη Λοκρίδα.

Η πλειονότητα των αντικειμένων προέρχονται από την περιοχή της Αταλάντης.

Στο Μουσείο παρουσιάζονται σημαντικά εκθέματα, χαρακτηριστικά της ανθρώπινης πολιτιστικής συμπεριφοράς σε κάθε χρονική περίοδο.

Γίνονται αναφορές στην ένδυση, τον οπλισμό, τη λατρεία, τα ταφικά έθιμα, την τεχνολογία και τον οικιακό εξοπλισμό συγκεκριμένων περιόδων τα οποία επαυξάνουν τον σκοπό του Μουσείου που είναι κυρίως η προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επιτύμβιες στήλες όλων των γνωστών τύπων, με ανθεματή επίστεψη ή σε μορφή ναΐσκου είναι τα πρώτα μνημεία που παρουσιάζονται στον επισκέπτη κατά την περιήγησή του στο Μουσείο.

Εκτίθενται επίσης χειροποίητα αγγεία καθημερινής χρήσης, λίθινα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για το κυνήγι, κοσμήματα και ειδώλια.

Αναλυτικότερα, η μόνιμη έκθεση του αρχαιολογικού Μουσείου Αταλάντης περιλαμβάνει αρχαιολογικά ευρήματα, που προέρχονται από τις συστηματικές και σωστικές ανασκαφές της ανατολικής και δυτικής Λοκρίδος. Το υλικό αντιπροσωπεύει χρονολογικά όλα τα στάδια του πολιτισμού, όπως έχουν βεβαιωθεί και στον υπόλοιπο

ελλαδικό χώρο και κλιμακώνεται χρονολογικά από την Νεολιθική μέχρι και τα Ρωμαϊκά χρόνια. Όλα τα αντικείμενα που εκτίθενται στην μόνιμη έκθεση του Μουσείου Αταλάντης, ακολουθούν τις πολιτιστικές τάσεις της εποχής τους, αλλά και τις προτιμήσεις και τις ανάγκες των ντόπιων ομάδων της περιοχής. Πολλά από τα αντικείμενα από πλευράς θεματολογίας, εικονογράφησης και μορφολογικών στοιχείων είναι μοναδικά για το χαρακτήρα της κοινωνίας που τα παρήγαγε.

Οι βασικές χρονολογικές ενότητες καταλαμβάνουν έκταση ανάλογη του πλήθους των ευρημάτων. Από την προϊστορική συλλογή, σημαντικά εκθέματα εμπεριέχονται στην Πρωτοελλαδική και την Μυκηναϊκή ενότητα. Στις δύο πρώτες αίθουσες, τα ευρήματα παρουσιάζονται χρονολογικά και τυπολογικά ανάλογα με τη χρήση τους. Ξεχωρίζει η ενότητα της οικονομίας με χαρακτηριστικά λοκρικά νομίσματα. Η τρίτη αίθουσα έχει χρησιμοποιηθεί για την παρουσίαση ευρημάτων κατά τομείς δραστηριοτήτων για την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου χρήσης των αντικειμένων από το ευρύ κοινό. Παρουσιάζεται ο οικιακός εξοπλισμός με κλασικά και ελληνιστικά μαγειρικά σκεύη, αγγεία πόσης και λίθινα τροφοπαρασκευαστικά εργαλεία (ληνοί, μυλόπετρες, τριβεία και τριπτήρες). Στην ενότητα τεχνολογία και επαγγέλματα εκτίθεται ο επαγγελματικός εξοπλισμός του αγρότη, του ψαρά, του ξυλουργού, κλπ. Η ενότητα γυναίκα και παιδί περιλαμβάνει αντικείμενα κυρίως ταφικά (αγγεία, ειδώλια, πήλινα ζώδια, παιχνίδια, μικρογραφικά αντικείμενα). Τέλος, αναπαρίσταται επιτάφιο μνημείο (επιτύμβια στήλη), σύμφωνα με ανάλογες παραστάσεις, γνωστές από την αγγειογραφία.

3.2 ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

1. Νεολιθική Εποχή (6700-3700 π.Χ.)

Η ενότητα αυτή καλύπτει με μία προθήκη, η οποία περιέχει χειροποίητα αγγεία καθημερινής χρήσης, λίθινα εργαλεία, κοσμήματα και ειδώλια. Εντυπωσιάζει ένα τεφροδόχο αγγείο που χρησίμευε για την ταφή των οστών του νεκρού μετά την καύση του σωρού του.

2. Πρωτο – Μεσοελλαδική Εποχή (3700-1600 π.Χ.)

Σε μία προθήκη παρουσιάζονται τα ευρήματα της πρωτοελλαδικής περιόδου, τα οποία προέρχονται από την τοποθεσία Ράχη κοντά στο χωριό Προσκυνάς, ανασκαφή που πραγματοποιήθηκε με αφορμή τα έργα κατασκευής της νέας εθνικής οδού. Χαρακτηριστικά ευρήματα αποτελούν τα όστρακα τηγανόσχημων αγγείων και τα μαρμάρινα ειδώλια από τις Κυκλάδες που φανερώνουν, εμπορικές συναλλαγές με την περιοχή αυτή.

3. Υστεροελλαδική Εποχή (μυκηναϊκή περίοδος, 1600 – 11^{ος} αι. π.Χ.)

Μέσα σε τρεις προθήκες παρουσιάζονται τα εκθέματα της μυκηναϊκής περιόδου, φανερώνοντας τον πλούτο των κατοίκων της περιοχής και τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες. Τα περισσότερα προέρχονται από τάφους, ανήκουν στην κατηγορία των κτερισμάτων και είναι κυρίως χάλκινα όπλα, χρυσά κοσμήματα, αγγεία και σφραγιδόλιθοι. Εντύπωση προκαλούν το οδοντόφρακτο κράνος και όστρακα ύστερης μυκηναϊκής κεραμικής με παραστάσεις, ανθρώπινων μορφών σε διάφορες σκηνές.

4. Υπομυκηναϊκή περίοδος και Πρώιμη Εποχή του σιδήρου (11^{ος} –8^{ος} αι. π.Χ.)

Αγγεία υπομυκηναϊκής περιόδου προσιδεάζουν τον επισκέπτη για την τομή μεταξύ των δύο χρονολογικών εποχών και τη μεταβολή από τη δημιουργική πνοή των Μυκηναίων σε μία πιο λιτή διακόσμηση, η οποία εξελίσσεται σε γεωμετρικές συνθέσεις.

5. Αρχαϊκή, Κλασσική Εποχή (7^{ος} –5^{ος} αι. π.Χ.)

Μελανόμορφα και ερυθρόμορφα αγγεία τοπικών και αττικών εργαστηρίων αποτελούν εκπροσώπους της αρχαϊκής και κλασσικής περιόδου. Παράλληλα με αυτά εκτίθενται και κάποια χάλκινα αγγεία. Εντύπωση προκαλούν τα κύπελλα με graffiti και οι κάνθαροι με ποικιλία φυτικών κοσμημάτων με λευκό επίθετο χρώμα εικόνα του τρόπου ζωής και της τέχνης στη γεωμετρική περίοδο.

6. Ελληνιστική, Ρωμαϊκή Εποχή (τέλη 4ου αι. π.Χ. - 3ος αι. μ.Χ.)

Πληροφορίες για την τεχνολογία, την καθημερινή ζωή και την τέχνη αντλούνται μέσα από την κεραμική, τα γυάλινα αγγεία, τις οστίνες περόνες, τα εργαλεία και τα σκεύη χρήσιμα για την καθημερινή ζωή και για διάφορα επαγγέλματα.

7. Οικονομία (νομίσματα, σταθμά, προνομισματικές μορφές)

Σε αυτή τη μικρή ενότητα εκτίθενται νομίσματα Λοκρικών και Φωκικών κοπών, νομίσματα άλλων πόλεων του ελλαδικού χώρου που κυκλοφορούσαν και βρέθηκαν στην περιοχή, αλλά και κάποιοι νομισματικοί θησαυροί. Μέσα από αυτά φανερώνονται οι εμπορικές συναλλαγές με άλλες πόλεις καθώς και η ευμάρεια της περιοχής.

8. Γλυπτική (4ος αι. π.Χ. - 3ος αι. μ.Χ)

Επιτύμβιες στήλες καθώς και ένας σπάνιου τύπου μαρμάρινος κίονας με προτομές ζεύγους των ρωμαϊκών χρόνων φανερώνουν τα χαρακτηριστικά των τοπικών εργαστηρίων γλυπτικής και τις διάφορες επιρροές που δέχτηκαν.

3.3 ΠΡΟΦΙΛ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ

Το προσωπικό του Αρχαιολογικού Μουσείου Αταλάντης δέχτηκε με χαρά την πρόταση μου για συνεργασία και ενημέρωση μου για θέματα που αφορούν τον χώρο όπου εργάζονται.

Ένα από αυτά είναι και το προφίλ των επισκεπτών. Στον τομέα αυτόν με βοήθησε η προϊστάμενη του τμήματος.

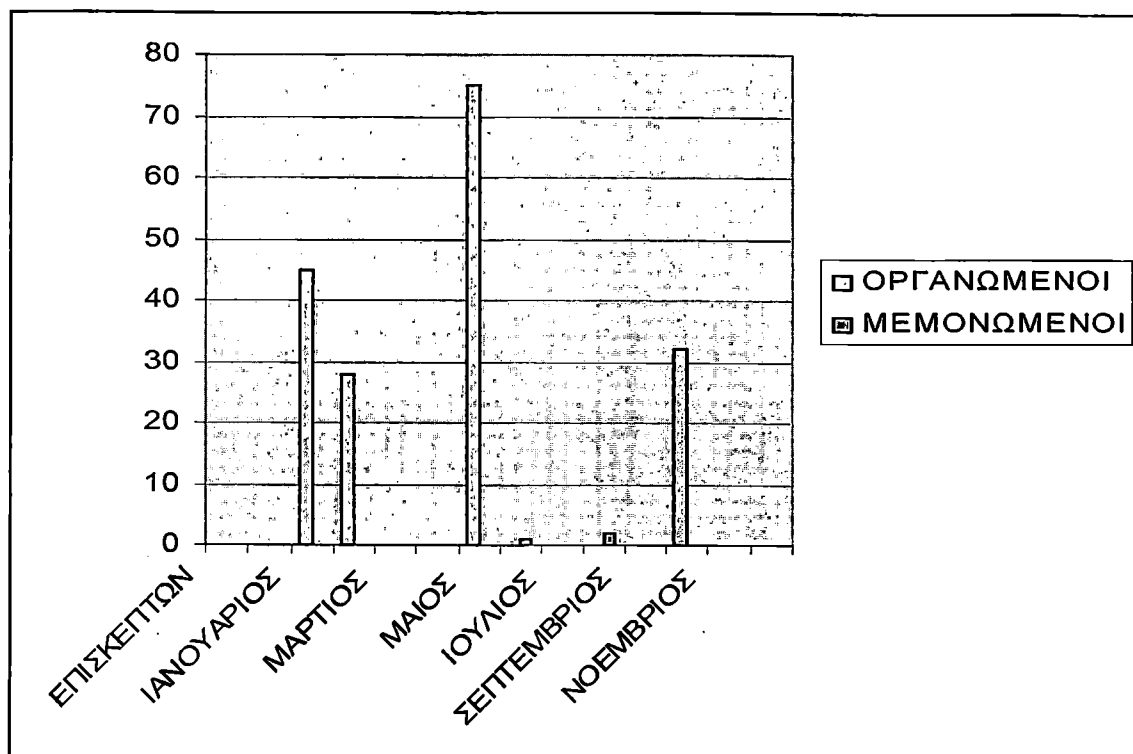
Σύμφωνα με τις αναφορές της το μεγαλύτερο μέρος των επισκεπτών των τελευταίων μηνών αποτελούνταν από μαθητές δημοτικών σχολείων και γυμνασίων καθώς και από μικρή μερίδα επισκεπτών άλλων εθνικοτήτων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι λόγω χαμηλού ρυθμού επισκεψιμότητας οι αρμόδιοι φορείς πρότειναν το κλείσιμο του μουσείου και τη επανασύσταση του σε άλλη περιοχή.

**ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ	ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΙ	ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ/ ΜΗΝΑ
<i>ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ</i>	45	0	45
<i>ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ</i>	28	0	28
<i>ΜΑΡΤΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΑΠΡΙΛΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΜΑΙΟΣ</i>	75	0	75
<i>ΙΟΥΝΙΟΣ</i>	0	1	1
<i>ΙΟΥΛΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ</i>	0	2	2
<i>ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ</i>	32	0	32
<i>ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ</i>	0	0	0
ΣΥΝΟΛΑ	180	3	183

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3.1

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.3.2
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ ΤΟ ΕΤΟΣ 2006

3.3.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Μπορούμε να παρατηρήσουμε στο παραπάνω διάγραμμα ότι οι οργανωμένοι επισκέπτες υπερέχουν κατά πολύ των μεμονωμένων. Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται σε όλα σχεδόν τα αρχαιολογικά μουσεία. Ο μήνας Μάιος είναι ο μήνας που παρουσιάζει την μεγαλύτερη τιμή επισκεψιμότητας. Οι μήνες με την μικρότερη επισκεψιμότητα είναι ο Ιανουάριος, ο Φεβρουάριος και ο Νοέμβριος. Τέλος, παρατηρείται μηδενική επισκεψιμότητα των μεμονωμένων επισκεπτών σχεδόν όλους τους μήνες του έτους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΙΘΟΡΕΑΣ

4.1 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΙΘΟΡΕΑΣ

Η αρχαιολογική συλλογή Τιθορέας στεγάζεται σε διάφορο παραδοσιακό κτίριο, που βρίσκεται στην πλατεία της πόλης. Η επανέκθεση της συλλογής θα περιλαμβάνει διάφορα λίθινα αρχιτεκτονικά και ταφικά μέλη, που χρονολογούνται από τους αρχαϊκούς έως και τους ρωμαϊκούς χρόνους (6^{ος} π.Χ. – 3^{ος} μ.Χ.).

Στον ισόγειο χώρο του μουσείου εκτίθενται αρχιτεκτονικό και ταφικό υλικό από την ευρύτερη γεωγραφική περιοχή (επιτύμβιες στήλες, αρχιτεκτονικά μέλη, αποσπασματικοί σπόνδυλοι κιόνων, ενεπίγραφα μέλη), πλαισιωμένο με το ανάλογο εποπτικό υλικό.

Το πρόγραμμα έκθεσης στον πρώτο όροφο δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί λόγω στατικής ανεπάρκειας του κτιρίου.

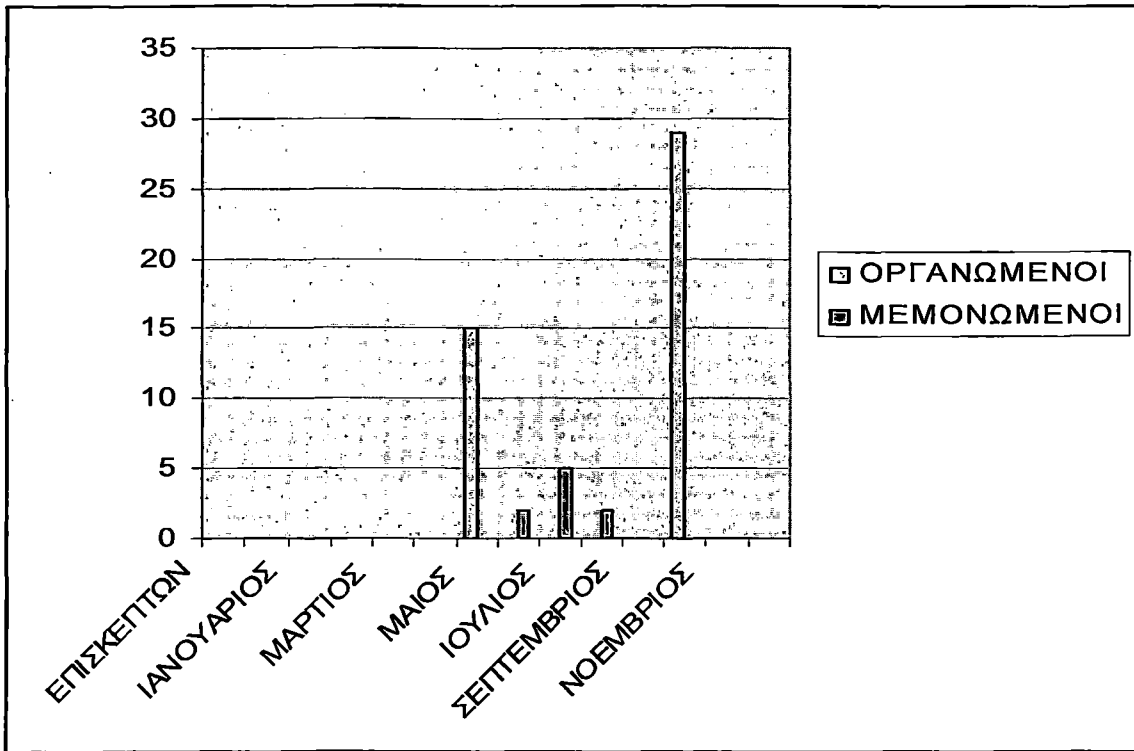
ΕΙΚΟΝΑ 4.1.1

Γενική εξωτερική άποψη αρχαιολογικής συλλογής

**4.2 ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΙΘΟΡΕΑΣ**

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ	ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΙ	ΜΕΜΟΝΩΜΕΝΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ/ ΜΗΝΑ
<i>ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΜΑΡΤΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΑΠΡΙΛΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΜΑΙΟΣ</i>	15	0	15
<i>ΙΟΥΝΙΟΣ</i>	0	2	2
<i>ΙΟΥΛΙΟΣ</i>	0	5	5
<i>ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ</i>	0	2	2
<i>ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ</i>	29	0	29
<i>ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ</i>	0	0	0
<i>ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ</i>	0	0	0
ΣΥΝΟΛΑ	44	9	53

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.1

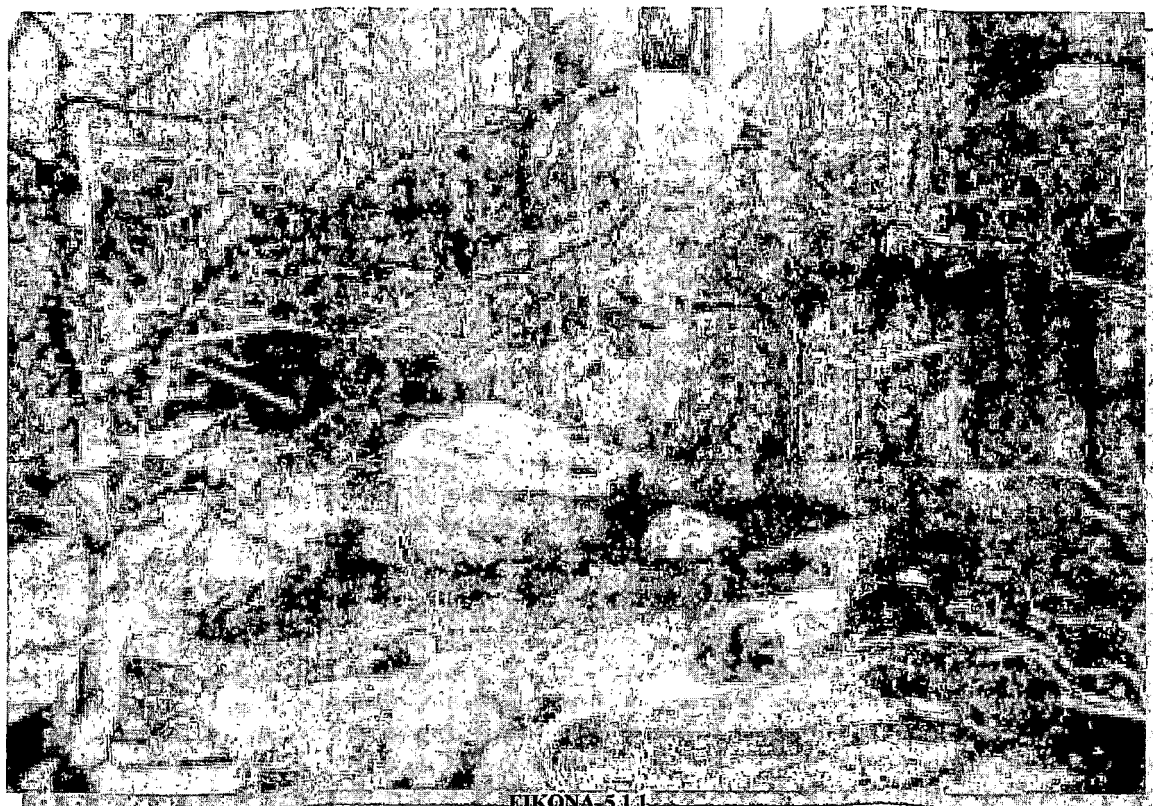

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2.2
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΙΘΟΡΕΑΣ

4.2.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με το παραπάνω διάγραμμα οργανωμένοι επισκέπτες παρουσιάζονται τον Οκτώβριο και τον Μάιο. Τους υπόλοιπους μήνες του έτους η επισκεψιμότητα παρουσιάζει μηδενική τιμή. Οι μεμονωμένοι επισκέπτες παρουσιάζουν αύξηση τους μήνες Ιούνιο, Ιούλιο και Αύγουστο λόγω αδειών από τις επαγγελματικές τους εργασίες και έτσι βρίσκουν τον χρόνο να επισκέπτονται τα μουσεία της αρεσκείας τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΚΑΣΤΡΟ ΛΙΜΟΓΑΡΔΙΟΥ

ΕΙΚΟΝΑ 5.1.1
«Ναρθάκιον»

ΕΙΚΟΝΑ 5.1.2

5.1 ΚΑΣΤΡΟ ΛΙΜΟΓΑΡΔΙΟΥ

Ακρόπολη ταυτιζόμενη με την αρχαία πόλη Ναρθάκιο, οχυρό των Φθιωτών Αχαιών, 850 μέτρα βόρεια του σημερινού χωριού. Σώζονται τμήματα τείχους πολυγωνικής και ισοδομικής τεichoποιίας, σε ύψος που φτάνει τα δύο μέτρα. Διατηρείται η πύλη της ακρόπολης στην ανατολική πλευρά και κατά διαστήματα λείψανα τετράγωνων πύργων κλασικής-ελληνιστικής περιόδου.

Λίγο πριν το Λιμογάρδι συναντάμε την πινακίδα «Αρχαία ακρόπολη Ναρθακίου». Δεσπόζει σε μία περιοχή με εντυπωσιακές εικόνες ολόγυρα, πάνω από το Λιμογάρδι.

Τα τελευταία χρόνια έχει ιδρυθεί ο αρχαιολογικός πολιτισμικός όμιλος Ναρθακίου. Σκοπός του ομίλου είναι να βοηθήσει δια παντός μέσου και τρόπου, την αποκάλυψη της αρχαίας πόλεως «Φθία» και το ανάκτορο των Πηλέα και Αχιλλέα.

Σπουδαίοι αρχαιολόγοι περιηγήθηκαν στον αρχαιολογικό χώρο και αναφέρθηκαν στις ορατές αρχαιότητες, κυρίως στον οχυρωματικό περίβολο, ο οποίος επιστρέφει στον λόφο, αλλά και στις σχετικές επιγραφικές μαρτυρίες.

Τα πρώτα ανασκαφικά ευρήματα δείχνουν ότι η ακμή του οικισμού χρονολογείται στον 2^ο αιώνα π.Χ., όπως επίσης ότι η οχύρωση κατασκευάστηκε κατά τον 4^ο αιώνα π.Χ.

Τα κτερίσματα καθώς και διαπιστωθέντα στο νεκροταφείο έθιμα στις δυτικές υπώρειες του τειχισμένου λόφου είναι αποκαλυπτικά των σχέσεων του οικισμού με τις λοιπές πόλεις της περιοχής αλλά και τους Μακεδόνες.

Παρά την εικόνα της εγκατάλειψης, υπάρχουν τα στοιχεία της ανάκαμψης.

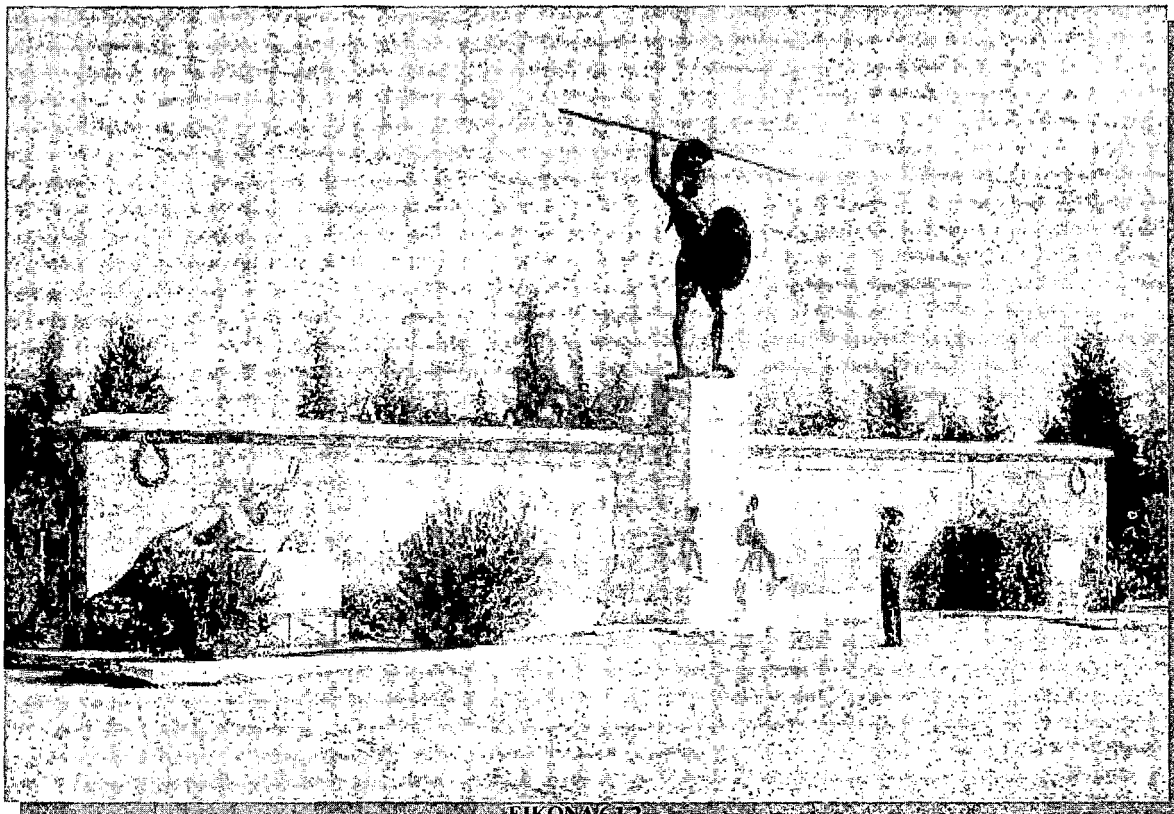
Προς το παρόν ελάχιστα είναι τα άτομα που επισκέπτονται τον συγκεκριμένο αρχαιολογικό χώρο καθώς λίγα έχουν γίνει για να γίνει γνωστή η μεγάλη αρχαιολογική σημασία και ομορφιά του χώρου αυτού.

ΕΙΚΟΝΑ 5.13
Ναρθάκι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΜΝΗΜΕΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ ΙΔΙΟ ΝΟΜΟ

ΕΙΚΟΝΑ 6.1.2

Γενική άποψη μνημείου Λεωνίδα

6.1 ΑΝΔΡΙΑΝΤΑΣ ΛΕΩΝΙΔΑ

Ο ανδριάντας του Λεωνίδα είναι ένα μνημείο που αναπαριστά πάνοπλο τον Λεωνίδα και στήθηκε απέναντι από τον ιστορικό λόφο του Κολωνού στη δεκαετία του 1950, με δαπάνες των ομογενών της Αμερικής.

Το μνημείο ανεγέρθηκε σε ανάμνηση της μάχης των Θερμοπυλών, στην κεντρική πύλη του περάσματος, όπου διεξήχθη η τελική φάση της μάχης, όπως μαρτυράται από την συσσώρευση σιδερένιων και χάλκινων λογχών του 5^{ου} αιώνα π.Χ. στους πρόποδες του υψώματος. Στο λόφο τοποθετήθηκε από τους Αμφικτύωνες προς τιμή των πεσόντων λίθινο άγαλμα λεονταριού, το οποίο δεν σώζεται σήμερα.

Μικρής έκτασης ανασκαφική έρευνα στο λόφο του Κολωνού κατά το 1939, αποκάλυψε μικρά οχυρωματικά έργα διαφόρων περιόδων, τάφους ρωμαϊκής και βυζαντινής εποχής, και λείψανα βυζαντινών οικοδομημάτων.

Τα στενά των Θερμοπυλών, ένα από τα σημαντικότερα πεδία μαχών στην ελληνική αλλά και ευρωπαϊκή ιστορία διαμορφώνονταν κατά την αρχαιότητα στην ανατολική απόληξη του Καλλίδρομου Όρους.

Η περιοχή αυτή έχει σε μεγάλο βαθμό αλλοιωθεί σήμερα, λόγω των συνεχών αποθέσεων του ποταμού Σπερχειού και των παραποτάμων του.

6.1.1 Προφίλ επισκεπτών

Καθώς ο συγκεκριμένος αυτός αρχαιολογικός χώρος θεωρείται ένας από τους γνωστότερους του νομού Φθιώτιδας πολλοί είναι αυτοί που τον επισκέπτονται ετησίως. Έπειτα από έργα αναβάθμισης που εκτελούνται στην περιοχή καθώς και λόγω της επιτυχίας που σημείωσε η σχετική με την μάχη των Θερμοπυλών ταινία, ο αριθμός των επισκεπτών αναμένεται να αυξηθεί. Η ηλικία των επισκεπτών κυμαίνεται καθώς τον χώρο αυτό επισκέπτονται σχολεία αλλά και μεγαλύτερης ηλικίας άτομα από όλο τον κόσμο. Επίσης, μία φορά το χρόνο λάτρεις του αρχαίου ελληνικού πνεύματος (Ολυμπιστές) επισκέπτονται την περιοχή για απότιση φόρου τιμής στον Λεωνίδα και τους 300 καθώς και για επίκληση στους Ολύμπιους θεούς.

ΕΙΚΟΝΑ 6.1.3
Λεπτομέρεια του μνημείου με τη ζωφόρο

6.2 ΑΝΔΡΙΑΝΤΑΣ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

Ο Ανδριάντας του Αθανασίου Διάκου βρίσκεται στην ομώνυμη πλατεία, γνωστή με το όνομα Πλατεία Διάκου. Τα αποκαλυπτήρια του αγάλματος, έκανε ο βασιλιάς Γεώργιος ο Α΄, τον Απρίλιο του 1903.

Το κενοτάφιο του Αθανασίου Διάκου, βρίσκεται στην οδό Καλύβα – Μπακογιάννη κοντά στη πλατεία Λαού. Η Αλαμάνα είναι ο τόπος όπου Ο Αθανάσιος Διάκος με τα παληκάρια του έπεσαν ηρωικά στις τουρκικές ορδές του Ομέρ Βρυώνη, στη γέφυρα που φέρει το όνομά του (1821).

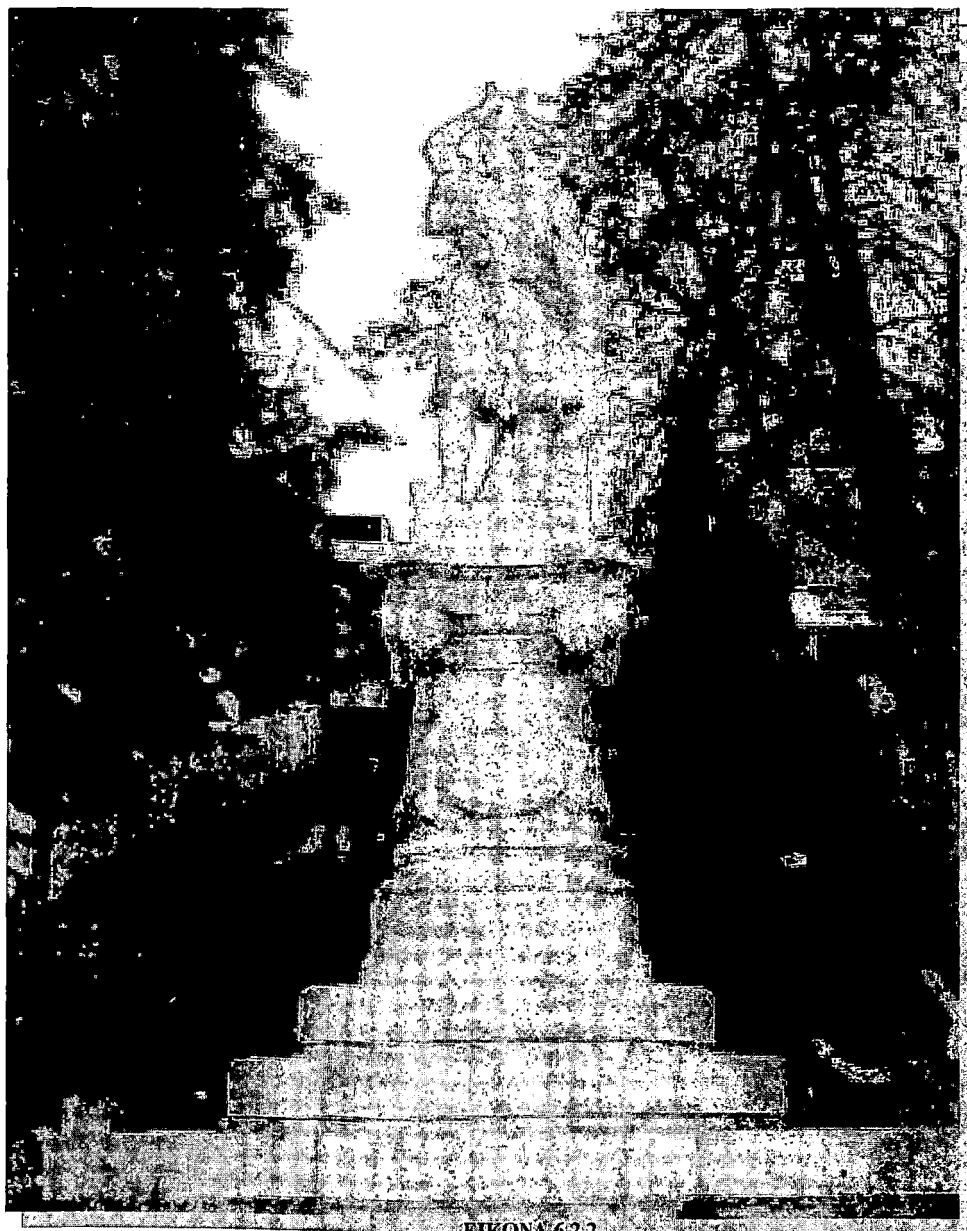
Ο Αθανάσιος Διάκος παρίσταται ολόσωμος, είναι στραμμένος προς την Αλαμάνα και έχει το δεξί του πόδι προτεταμένο. Το δεξί του χέρι υπεράνω της κεφαλής κρατά μια λαβή κομμένου σπαθιού, ενώ στο αριστερό του χέρι κρατά την κάπα του.

6.2.1 Προφίλ επισκεπτών

Δεν είναι εύκολο να γίνει καταμέτρηση επισκεπτών διότι ο ανδριάντας δε βρίσκεται σε περίβολο αρχαιολογικού μουσείου. Παρόλα αυτά είναι γνωστό ότι πολλοί είναι εκείνοι που τον επισκέπτονται ετησίως.

Την πλειοψηφία σε αυτούς έχουν οι οργανωμένοι σύλλογοι και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα (Δημοτικά – Γυμνάσια – Λύκεια).

Επίσης πολλοί είναι και οι επισκέπτες ξένης εθνικότητας που εκδηλώνουν ενδιαφέρον για την ιστορία της Φθιώτιδας.

ΕΙΚΟΝΑ 6.2.2

Άγαλμα Αθανασίου Διάκου (Πλατεία Διάκου – Λαμία)

6.3 Η ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΑΡΧΟΝΤΙΚΗ (18^{ος} αιώνας)

Στο μέσον της νότιας πλαγιάς του βραχώδους λόφου όπου το κάστρο έχει κτιστεί κατ τον 18^ο αιώνα, η αρχοντική, που είναι αφιερωμένη στα εισόδια της Θεοτόκου.

Αποτελεί το δεύτερο (μετά το κάστρο) σε αρχαιολογικής σημασίας μνημείο. Οφείλει το όνομά της στους προύχοντες και άρχοντες της Λαμίας που εκκλησιαζόντουσαν στον χώρο της. Πιθανόν να οφείλει το όνομά της στην αρχοντική ιδιότητα του ιδιοκτήτη της και όλων εκείνων που προσέφεραν για την ανακαίνισή της. Η επιγραφή που σώνεται υπεράνω της θύρας στηρίζει την άποψη αυτή.

Διατηρεί τοιχογραφίες όπως η πλάση του Αδάμ και της Εύας, την απάτη του όφεως, την εκδίωξη των πρωτοπλάστων. Στο ναό σώζονται εξαιρετικές τοιχογραφίες από την Παλαιά Διαθήκη.

Η σημερινή αρχοντική πρόκειται για ανοικοδόμηση που έγινε το 1760 και η αγιογράφησή της πραγματοποιήθηκε στις 21 Ιουνίου 1762, όπως μαθαίνουμε από τη σχετική επιγραφή.

ΕΙΚΟΝΑ 6.3.1
Εσωτερικό του ναού της Παναγίας της Αρχοντικής

ΕΙΚΟΝΑ 6.3.2

Λεπτομέρεια από τοιχογραφία στο εσωτερικό του ναού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΜΕ ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ

7.1 ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΜΕ ΜΙΚΡΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ

1. Δίκαστρο (Δήμος Αγίου Γεωργίου)

Βρίσκεται ανάμεσα σε δυο κάστρα νεολιθικής εποχής, ερείπια των οποίων διασώζονται μέχρι και σήμερα.

Λειτουργεί Λαογραφικό Μουσείο με υπέροχα ευρήματα.

2. Παλαιόκαστρο (Δήμος Αγίου Γεωργίου)

Στο Παλαιόκαστρο διατηρούνται ερείπια από αρχαίο ισχυρό τείχος.

Ο Δήμος Αγίου Γεωργίου έχει μεριμνήσει και έχει περιφράξει όλα τα ερείπια, μπορεί φυσικά όποιος το επιθυμεί να τα επισκεφθεί.

3. Παλαιοχώρι (Δήμος Αμφίκλειας)

Είναι ένας οδικός κόμβος της ευρύτερης περιοχής με αρκετά αξιόλογα αρχαιολογικά ευρήματα. Εδώ βρίσκεται επίσης η μοναδική στο είδος της λίμνη της Νευρόπολης στο Καλλίδρομο.

4. Δαφνούσια (Δήμος Δαφνουσίων)

Σύμφωνα με την παράδοση, στα Δαφνούσια εγκαταστάθηκαν δυο μυθικοί γενάρχες, ο Δευκαλίων και η Πύρρα. Τα αρχαιολογικά ευρήματα και οι μελέτες που έχουν γίνει μέχρι σήμερα, καταδεικνύουν ότι εκεί υπήρχαν εργαστήρια επεξεργασίας χαλκού (1300 π.Χ.) και ένας σημαντικός εμπορικός σταθμός από την Ύστερη Εποχή του Χαλκού έως και την πρωτοχριστιανική περίοδο.

5. Βελίτσα (Δήμος Τιθορέας)

Εκεί βρίσκονται το αρχαίο τείχος και το κάστρο της Βελίτσας, το εκπληκτικό ψηφιδωτό δαπέδου του Άη – Γιάννη (3^{ος} – 4^{ος} μ.Χ. αιώνας)

6. Μόδι (Δήμος Τιθορέας)

Στο Μόδι βρίσκονται το αρχαίο λατομείο και τα γνωστά Ρωμαϊκά Λουτρά.

7. Καλαπόδι

Το Καλαπόδι είναι ναός του Απόλλωνα και της Αρτέμιδος Ελαφηβόλου, του οποίου η ιστορία αρχίζει από την μυκηναϊκή εποχή. Έγιναν αλλεπάλληλες καταστροφές και ανοικοδομήσεις μέχρι τα χρόνια του Θεοδοσίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ΚΑΣΤΡΑ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΓΝΩΣΤΑ ΣΤΟ ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ

8.1 ΚΑΣΤΡΑ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΓΝΩΣΤΑ ΣΤΟ ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ

1. Κάστρο Αχινού (Αρχαία Εχινούς)

Υπάρχει μια ακρόπολη στο βόρειο τμήμα του χωριού Αχινός, η οποία χρονολογείται στον 4^ο αιώνα π.Χ. ενώ φέρει προσθήκες της εποχής του Ιουστινιανού.

Σώζεται ένας πύργος στα ανατολικά της ακροπόλεως και ένας δεύτερος διακρίνεται στα βορειοδυτικά και η είσοδός τους βρίσκεται νότια.

2. Κάστρο Πελασπίας (Αρχαία Κρεμαστή)

Οχυρωματικός περίβολος, οικοδομημένος κατά το τραπεζιόσχημο και ισοδομικό σύστημα, χρονολογούμενος στον 5^ο και 4^ο αιώνα π.Χ., που φέρει ανά διαστήματα κάποιους πύργους. Συγκεκριμένα τρεις πύλες και μια πύλιδα.

3. Κάστρο Γλύφας (Αρχαία Ανδρώνα)

Στο κάστρο της Γλύφας βρίσκονται ερείπια αρχαίας οχύρωσης του 4^{ου} αιώνα. Στις νοτιοανατολικές παρειές του λόφου βρίσκονται σπήλαια, τα οποία είναι συνδεδεμένα με τη λατρεία της Δήμητρας.

4. Κάστρο Σπαρτιάς (Παλαιόκαστρο)

Επάνω σε λόφο, ο οποίος δεσπόζει της περιοχής σώζεται οχύρωση οικοδομημένη κατά τραπεζιόσχημο και ισοδομικό σύστημα, χρονολογούμενη στους Ελληνιστικούς μάλλον χρόνους και λέγεται «Παλαιόκαστρο».

5. Κάστρο Μακρακώμης

Το Κάστρο Μακρακώμης είναι μια ακρόπολη με τείχος ισοδομικής τοιχοποιίας Ελληνιστικής περιόδου και υπάρχουν ανά διαστήματα κάποιοι πύργοι.

6. Γυναικόκαστρο

Το Γυναικόκαστρο είναι μια ακρόπολη με τείχη Ελληνιστικής περιόδου η οποία χρονολογείται τον 13^ο αιώνα π.Χ.. Η ακρόπολη λοιπόν αυτή είναι ισοδομικής τοιχοποιίας και υπάρχουν ανά διαστήματα αρκετοί πύργοι.

7. Κάστρο Δομοκού

Το Κάστρο Δομοκού είναι κάστρο Φράγκικο. Στη δυτική πλευρά της ακρόπολης αυτής, σώζονται κάποια τμήματα των οποίων τα τείχη είναι πολυγωνικής και ισοδομικής τοιχοποιίας.

8. Κάστρο Μελιταίας

Επάνω σε έναν λόφο ο οποίος δεσπόζει της περιοχής, σώζονται κάποια ίχνη του περιβόλου της ακρόπολης της αρχαίας Μελιταίας.

9. Κάστρο της Νικαίας

Το κάστρο της Νικαίας είναι ένα κάστρο του οποίου η ύπαρξη χρονολογείται περίπου τον 13^ο αιώνα μ.Χ.. Το κάστρο αυτό είναι κτισμένο στη θέση περιβόλου Κλασικών – Ελληνιστικών χρόνων, το οποίο συνίσταται από δυο ομόκεντρους περιβόλους, οι οποίοι έχουν τετράγωνους πύργους. Οι πύργοι αυτοί είναι τοποθετημένοι σε άνισες αποστάσεις στη βόρεια πλευρά του εσωτερικού περιβόλου.

10. Κάστρο Υάμπολις και Άβαι

Πολύ κοντά στο χωριό Έξαρχος της Λοκρίδος, σώζονται οι ακροπόλεις των αρχαίων πόλεων, οι οποίες λέγονται Υάμπολις και Άβαι.

11. Κάστρο Δρυμαίας

Το Κάστρο Δρυμαίας είναι ένα τείχος του 5^{ου} αιώνα π.Χ. τραπεζιόσχημης και ισοδομικής τοιχοποιίας, όπου διατηρούνται τετράγωνοι πύργοι και στην κορυφή του λόφου λείψανα κυκλικού περιβόλου.

Στην πλαγιά του λόφου διακρίνονται λείψανα ναού, που ήταν αφιερωμένος στη Θεσμοφόρο Δήμητρα.

12. Φράγκικο κάστρο Αμφίκλειας

Πάνω από την ακρόπολη της αρχαίας Αμφίκλειας βρίσκεται το Φράγκικο κάστρο, του οποίου οι κάτοικοι του Δήμου ονομάζουν «Παλαιόκαστρο». Λέγεται ότι το παλαιόκαστρο κτίστηκε στην περίοδο της Φραγκοκρατίας στην Ελλάδα.

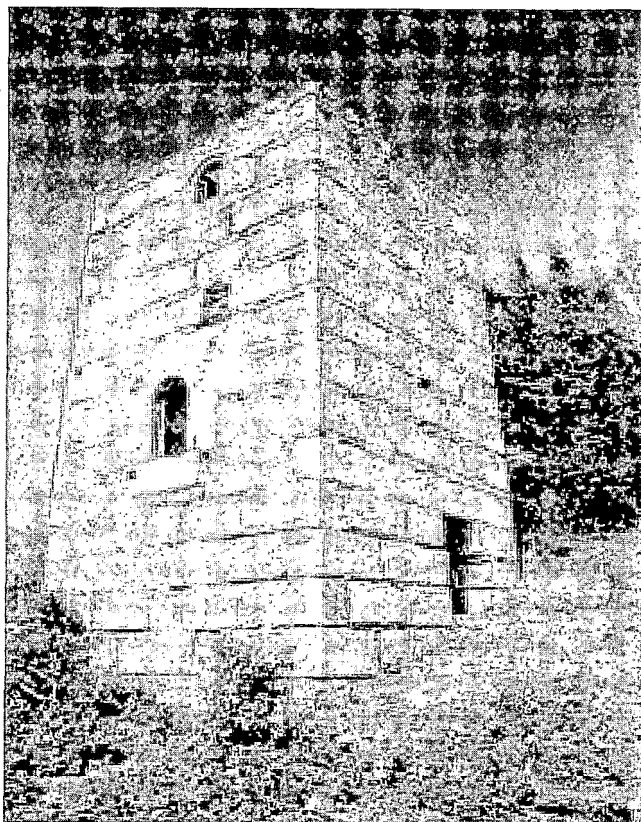
ΕΙΚΟΝΑ 8.1.1
Δίκαστρο Φθιώτιδος

ΕΙΚΟΝΑ 8.1.2
Παλαιοχώρι Φθιώτιδος

ΕΙΚΟΝΑ 8.1.3
Πλατεία Τιθορέας

ΕΙΚΟΝΑ 8.1.4
Κάστρο Αγινού

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ΑΚΡΟΠΟΛΕΙΣ

9.1 ΑΚΡΟΠΟΛΕΙΣ

1. Ακρόπολη των Φαλάρων

Στην θέση «Προφήτης Ηλίας» βορειοανατολικά της Στυλίδας ένας γνωστός Γάλλος αρχαιολόγος τοποθετεί την Ακρόπολη των Φαλάρων.

2. Ακρόπολη Ελάτειας

Η ακρόπολη της αρχαίας Ελάτειας έχει ένα Μυκηναϊκό νεκροταφείο στους δυτικούς πρόποδες, με διάρκεια χρήσης από τον 14^ο αιώνα π.Χ. περίπου.

Δέκα από τους καλύτερους τάφους έχουν υποστεί κάποιες εργασίες. Έχει γίνει στέγασή τους και είναι ορατοί και επισκέψιμοι.

3. Ακρόπολη Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου

Η ακρόπολη αυτή είναι μια ακρόπολη, που βρίσκεται ένα χιλιόμετρο βορειοδυτικά του σημερινού χωριού όπου σώζονται τμήματα οχυρωματικού περιβόλου, με διάρκεια χρήσης περίπου από τον 6^ο αιώνα π.Χ. έως του χρόνου του Ιουστινιανού.

Επίσης στην ακρόπολη αυτή διατηρούνται οικοδομικά λείψανα διαφόρων περιόδων από την Νεολιθική έως την Ελληνιστική περίοδο καθώς και θεμέλια Βυζαντινών χρόνων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΙΑ

10.1 ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΙΑ

Δεν θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχουμε δει σφαιρικά ένα θέμα ή το έχουμε ολοκληρώσει, αν δεν αναφερθούμε καθόλου στη σκοτεινή πλευρά των αρχαιοτήτων και των αρχαίων ευρημάτων.

Η σκοτεινή λοιπόν αυτή πλευρά, ακούει στο όνομα αρχαιοκαπηλία.

Η αρχαιοκαπηλία λοιπόν γεννήθηκε, από τη στιγμή που βρέθηκαν τα πρώτα αρχαία, ύστερα από ανασκαφές της αρχαιολογικής σκαπάνης.

Εφόσον η Φθιώτιδα είναι ένας νομός με πλούσια αρχαιολογική ιστορία, δεν θα μπορούσαν να λείγουν πολλά δείγματα της μάστιγας της αρχαιοκαπηλίας.

Οι αρχαιοκάπηλοι είναι άνθρωποι που πιστεύουν ότι η αγάπη τους και θαυμασμός τους για τα αρχαία είναι τόσο μεγάλος, που αυτό τους δίνει το δικαίωμα να έχουν πάρει στην κατοχή τους διάφορα ευρήματα μεγάλης αρχαιολογικής αξίας και δεν κατανοούν ότι δεν έχουν το δικαίωμα να τα στερούν από ανθρώπους που τους διακρίνει το πραγματικό ενδιαφέρον και η πραγματική αγάπη για την ιστορία και τα αρχαία.

Ενώ κανείς θα νόμιζε ότι τα άτομα αυτά θα είναι χαμηλού μορφωτικού επιπέδου συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο.

Οι άνθρωποι των οποίων το όνομα έχει σχετιστεί κατά καιρούς με αρχαιοκαπηλία στο νομό Φθιώτιδος και ειδικότερα στη πόλη της Λαμίας είναι δυστυχώς άτομα με υψηλό μορφωτικό και οικονομικό επίπεδο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Βορτσέλας Ιωάννης, «Φθιώτις».
2. Γιαννοπούλου Νικολέτα, «Η Φθιώτιδα και τα μνημεία της».
3. Εγκυκλοπαίδεια «Δρανδάκη», Πυρσός τόμος Ι2.
4. Ενισλείδου Χριστίνα, «Τα γνωστότερα μνημεία της Φθιώτιδας», 1978.
5. Κανέλλου Βασίλειος, «Σπερχειάδα», 1997.
6. Λάμπας Τάκης, «Βίος Αθανασίου Διάκου», 1976.
7. Νάτσιου Δήμητρα, «Ιστορία της Στυλίδας», Στυλίδα 1989.
8. Παναγιώτου Τρύφωνα, «Ιστορία και Μνημεία της Φθιώτιδας», Αθήνα 1971.
9. Πλατή Γ., «Λαμία» Αθήνα 1973.
10. Στασινός Κώστας, «Οικοπεριηγήσεις» 1996.
11. Τσίτσας Σεραφεΐμ, «Τουριστική Φθιώτις», Αθήνα 1957.
12. Τσώνης Παναγιώτης, «Νομός Φθιώτιδας», 1982.
13. Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια», Πυρσός 1929.
14. Λάσκαρης Ν., «Ιστορία του αρχαίου Ελληνισμού», Αθήνα 1925.
15. Γεωργίου Α., «Ελληνική Μυθολογία», Εκδόσεις Δρακόπουλος.
16. Γιαννακόπουλος Κ., «Έλληνες», Εκδόσεις Φέξης 1965.
17. Σβάαμπ και Κουν, «Μυθικοί Ήρωες των Ελλήνων», Εκδόσεις Ηριδανός.
18. Κερένι Κ., «Η Μυθολογία των Ελλήνων», Μετάφραση Δ. Σταθοπούλου, Εκδόσεις Ι. Δ. Κολλάρος 1974.
19. Κακριδής Ι., «Οι Αρχαίοι Έλληνες», Αθήνα 1978.

20. Λεκατσάς Π., «Η Ψυχή», Εκδόσεις Εκδοτικό Ινστιτούτο Αθηνών, 1957.
21. Άλκη Ρήγου, «Ιστορικά», Ελευθεροτυπία, 25 Νοεμβρίου 1999.
22. Massimo Lancetti, Ιστορία, τεύχος 213, Μάρτιος 1986.
23. Λυκούργος Ε. Αρεταίος, Ιστορία, τεύχος 333, Μάρτιος 1996.
24. Alain Decaux, Ιστορία, τεύχος 254, Σεπτέμβριος 1989.
25. Jacques Attali, «Από το Μεσαίωνα στην Αναγέννηση», μετάφραση Γ. Φασουλάκης, εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 1992.
26. George Dutroit, Ιστορία, τεύχος 200, Φεβρουάριος 1985.
27. Aprigo Pettago, Ιστορία, τεύχος 231, Σεπτέμβριος 1987.
28. Claude Quatel, Ιστορία, τεύχος 264, Ιανουάριος 1990.
29. Δημήτριος Καντερές, «Ιστορικά Θέματα», τεύχος 2.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....σελ 1
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ 2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ

1.1 Αρχαιολογικό μουσείο Φθιώτιδος.....σελ 4
1.2 Σημαντικότερα εκθέματα του μουσείου Λαμίας.σελ 6
1.3 Επισκεψιμότητα αρχαιολογικού μουσείου Λαμίας.....σελ 7
1.3.1 Πίνακας επισκεψιμότητας αρχαιολογικού μουσείου Λαμίας.....σελ 7
1.3.2 Διάγραμμα επισκεψιμότητας αρχαιολογικού μουσείου Λαμίας. ..σελ 8
1.3.3 Συμπέρασμα διαγράμματοςσελ 8
1.4 Προφίλ επισκεπτών αρχαιολογικού μουσείου Λαμίας.....σελ 9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΜΙΑΣ

2.1 Λαογραφικό μουσείο Λαμίας.....σελ 10
2.2 Επισκεψιμότητα λαογραφικού μουσείου Λαμίας.....σελ 11
2.2.1 Πίνακας λαογραφικού μουσείου Λαμίας.....σελ 11
2.2.2 Διάγραμμα λαογραφικού μουσείου Λαμίαςσελ 12
2.2.3 Συμπέρασμα διαγράμματοςσελ 12
2.3 Προφίλ επισκεπτών λαογραφικού μουσείου Λαμίας.....σελ 13

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΤΑΛΑΝΤΗΣ

3.1 Αρχαιολογικό μουσείο Αταλάντης.....σελ 14
3.2 Ενότητες της έκθεσης.....σελ 15
3.3 Προφίλ επισκεπτών αρχαιολογικού μουσείου Αταλάντης.σελ 16
3.3.1 Πίνακας επισκεψιμότητας αρχαιολογικού μουσείου Αταλάντης.. σελ 17
3.3.2 Διάγραμμα αρχαιολογικού μουσείου Αταλάντηςσελ 18

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΙΘΟΡΕΑΣ

4.1 Αρχαιολογική συλλογή Τιθορέας	σελ 19
4.2 Επισκεψιμότητα αρχαιολογικής συλλογής Τιθορέας	σελ 20
4.2.1 Πίνακας αρχαιολογικού μουσείου Τιθορέας	σελ 20
4.2.2 Διάγραμμα αρχαιολογικού μουσείου Τιθορέας	σελ 21
4.2.3 Συμπέρασμα διαγράμματος	σελ 21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΚΑΣΤΡΟ ΛΙΜΟΓΑΡΔΙΟΥ

5.1 Κάστρο Λιμογαρδίου	σελ 22
------------------------------	--------

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΝΗΜΕΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΟΝ
ΙΔΙΟ ΝΟΜΟ**

6.1 Ανδριάντας Λεωνίδας	σελ 24
6.1.1 Προφίλ επισκεπτών	σελ 25
6.2 Ανδριάντας του Αθανασίου Διάκου	σελ 25
6.2.1 Προφίλ επισκεπτών	σελ 26
6.3 Η παναγία η Αρχοντική	σελ 27

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΜΕ ΜΙΚΡΗ
ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟΤΗΤΑ**

7.1 Αρχαιολογική χώροι με μικρή επισκεψιμότητα	σελ 29
--	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΚΑΣΤΡΑ ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΓΝΩΣΤΑ ΣΤΟ ΕΥΡΥ ΚΟΙΝΟ

8.1 Κάστρα λιγότερο γνωστά στο ευρύ κοινό	σελ 31
---	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΑΚΡΟΠΟΛΕΙΣ

9.1 Ακροπόλεις	σελ 35
----------------------	--------

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΑΡΧΑΙΟΚΑΠΗΛΙΑ

10.1 Αρχαιοκαπηλία	σελ 36
--------------------------	--------